

Soňa Bittnerová: Interpretativní fenomenologická analýza prožívání osob ohrožených trestným činem obchodování s lidmi. Diplomová práce.

Posudek vedoucí práce.

Studentka **Soňa Bittnerová** se ve své práci rozhodla kvalitativně prozkoumat oblast obchodování s lidmi a vykořisťování a to z perspektivy samotných obchodovaných osob. Pomocí interpretativní fenomenologické analýzy se snaží zjistit žitou zkušenost těchto lidí. **Téma je originální a vzešlo z její vlastní iniciativy a dlouhodobého zájmu o tuto problematiku.**

Téma je dobře promyšleno, studentka orientuje v dané problematice a má i praktické zkušenosti v dané oblasti. Teorie je vystavěna z dostupné literatury, která je většinou zacílena na sociální a právní pomoc obětem, případně se studie zabývají důsledky obchodovací situace na zdraví a psychický stav člověka ve smyslu psychiatrických potíží a diagnóz. Autorka **dokázala z obsáhlého tématu vytáhnout a zprostředkovat čtenáři to nejpodstatnější, nejrelevantnější a seřadit informace v logické posloupnosti. Jedná se však převážně o jakoby učebnicový přehled, který byl sice obohacen o oddíl výzkumů v dané oblasti, přesto však postrádá určitou plasticitu.** Pozitivně hodnotím autorčinu samostatnost a otevřenost v samotném výzkumu, přestože její téma není v literatuře údajně zpracováváno. Teoretickou část považuji encyklopedicky dobře zpracovanou. Prezentovaná fakta jsou relevantní tématu práce.

V praktické části pak leží podstata studie - empirický výzkum. Data byla získána pomocí polostrukturovaných rozhovorů se 4 respondenty, jimiž byli klienti pomáhající organizace La Strada ČR. Tyto rozhovory byly nahrávány a následně analyzovány podle jednotlivých kroků IPA.

Cílem výzkumu bylo odpovědět na hlavní výzkumnou otázku: „Jaké je prožívání osob ohrožených obchodováním s lidmi?“ Dílčí výzkumné otázky se pak táží: „Jak prožívají svou současnou situaci?“, „Jak prožívají kontakt s okolním sociálním světem?“, „Jak prožívají svou budoucnost?“, „Jak vnímají a prožívají sami sebe?“

V prezentaci výsledků jsou představena základní témata: interpersonální vztahy, aktuální prožívání a vyrovnávání se s traumatem, která se dále dělí na dílčí podtémata. Nejvíce jsou ovlivněny interpersonální vztahy, především schopnost navazovat kontakty s cizími lidmi, ale také je narušen vztah s původní rodinou kvůli obavám z nepřijetí a nepochopení toho, čím si prošli. Lidé žijí ve strachu o své bezpečí a mají obavy z budoucnosti. Mezilidské vztahy jsou ale na druhou stranu pomáhajícím prvkem při zvládnutí dané události a jejich absence naopak prohlubuje negativní prožitky.

Jako průřezové téma jsou pak prezentovány pocity – což je logické v souvislosti s tím, že se ptáme po prožívání. Jsou jimi stud, strach a zejména pocit neporozumění ve smyslu „to by mi nikdo neuvěřil“. Zároveň je přítomna obava z toho, že by se druzí vyptávali, že by jejich zážitek mohl být „bulvárně“ zajímavý. Je přítomna obava z druhých i touha po kontaktu s nimi. Hledání souvislostí a vzorců mezi jednotlivými případy je pak prezentováno jako nalezení vzorce určitého začarovaného kruhu. Výzkumné otázky byly zodpovězeny. Stále však ve mně zůstává otázka, zda by nebylo možné téma v rámci analýzy posunout ještě kousek dál, hlouběji.

Práci uzavírá diskuse, kde jsou zjištěné poznatky znovu vztaženy k teorii – analýzám organizací, které se problematikou zabývají, a konfrontují se s nimi. Téma se tím prohlubuje zejména v aplikovaném rozměru, praktické pomoci těmto lidem.

Vše je eticky ošetřeno a dobře reflektováno (včetně reflexe vlastní zkušenosti s tématem výzkumu), formálně je diplomová práce v pořádku, je ucelená, rozsah zpracovaného materiálu je úměrný, literatura je dostačující a poctivě citována. **Tato práce má svou hodnotu zejména jako praktický nástroj pro pracovníky, kteří do této oblasti vstupují: pomáhá s mapováním základní teorie k tématu obchodování s lidmi a mapuje základní oblasti prožívání lidí, kteří tuto situaci zažili, a upozorňuje na úskalí v jejich prožívání, které nelze logicky předpokládat.**

Práci doporučuji k obhajobě.

Možné otázky pro obhajobu:

- Co pro Vás bylo ve výsledcích Vaší analýzy nejpřekvapivější? Jaká fakta/ zjištění jste nečekala / nepředpokládala?
- Vyplynula by z Vaší práce nějaká doporučení pro pracovníky, kteří se věnují Vaší cílové skupině?
- Myslíte si, že kdybyste měla více respondentů, našla byste též určitou typologii klientů?
- Který z nalezených zdrojů v literatuře a výzkumu se nejvíce blížil Vašemu, pojetí, kde cítíte nejvyšší konzistenci s Vašimi závěry?

V Praze 12.5.2017

PhDr. Mgr. Veronika Pavlas Martanová Ph.D.